

مروری بر بودجه (حسابداری بودجه و خطر سنجی)

نویسنده:

محمدجواد مودن

عضو هیئت مدیره حسابداران خبره ایران

سرشناسه	:	مؤذن، محمدجواد، ۱۳۶۳
عنوان و نام پدیدآور	:	مروری بر بودجه (حسابداری بودجه و خطرسنجی) // نویسنده محمدجواد مؤذن
مشخصات نشر	:	شیراز: کتیبه نوین، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	:	۲۰۶ ص.: مصور، جدول .
شابک	:	978-600-8205-16-6
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۲۰۵ - ۲۰۶.
موضوع	:	بودجه — ایران
موضوع	:	Budget -- Iran
موضوع	:	درآمد ملی — ایران -- حسابداری
موضوع	:	National income -- Iran -- Accounting
رده بندی کتره	:	۱۳۹۵ م ۸۶ل/۴ / HJ۲۱۵۴
رده بندی دیوبند	:	۳۵۲/۴۸۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۳۳۲۸۹۰

www.katibehnovin.com

عنوان کتاب:	مروری بر بودجه (حسابداری بودجه و خطرسنجی)
نویسنده:	محمدجواد مؤذن
ناشر:	کتیبه نوین
نوبت چاپ:	اول ۱۳۹۵
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۸۲۰۵-۱۶-۶
شمارگان:	۱۰۰۰ جلد
ویراستار، صفحه‌آرا و طراح جلد:	علی داودی
چاپ و صحافی:	پیشگام
قیمت:	۱۸۰۰۰ تومان

(کلیه حقوق برای انتشارات کتیبه نوین محفوظ است)

پیشگفتار

انسان‌ها در دوران مختلف همیشه درصدد بوده‌اند تا نیازها و خواسته‌های خود را به نوعی از امکاناتی که در طبیعت وجود دارد تأمین نمایند. اما با توجه به اینکه نیازها و خواسته‌های انسان نامحدود و در مقابل، منابع و امکاناتی که در اختیار دارد محدود است، می‌توان گفت که بشر با دنیایی مملو از کمیابی زندگی می‌کند و لذا در مواجهه با این مشکل از قوه تعقل و قدرت تجزیه و تحلیل و توان پیش‌بینی خود استفاده کرده و با توسل به برنامه‌ریزی درصدد برآید تا با حداقل امکاناتی که در اختیار دارد حداکثر مطلوبیت را نصیب خود نماید، حتی آثار به‌جا مانده از زندگی بشر اولیه در صدها هزار سال پیش، قیل نشانه‌های زیادی از برنامه‌ریزی در امور دارد.

شاید آنچه بیش از هر چیز باعث گمراهی و یا سردرگمی مدیران، حسابداران و مدیران مالی یا مسئولین پروژه‌ها و اسراف آنها از خطوط مشخص شده در اهداف آن مجموعه شده باشد عمل نکردن به بودجه است. از طرف دیگر، پیش از حدیر توان شخصی و قابلیت‌ها و تخصص فردی همراه با برداشت‌های احساسی و اطمینان یا تئوری‌های بی‌شمار و متعدد بدون داشتن بودجه و کاربرد عملی آن، مجموعه‌ای قائم به فرد خواهد ساخت که ادامه حیات را محدود می‌سازد.

با توجه به رشد فزاینده‌ی علم و فن‌آوری در دنیای امروز، به نظر می‌رسد نقش بودجه روز به روز برجسته‌تر می‌شود.

در جهان کنونی با وجود پیشرفت‌های تکنولوژی و مناسبات اقتصادی و علمی در هر جامعه‌ای و به جهت تأمین نیازهای اساسی اقتصادی و خصوصاً نحوه تأمین، توزیع و مصرف منابع، لزوم استفاده مدیران از ابزارهای برنامه‌ریزی مدون و قابل کنترل به صورتی که در مسیر اهداف و تعالی سازمان‌ها باشد ملموس است و به دلیل حساسیت این مهم بهترین راهکار جهت ادامه حیات هر مجموعه که تنظیم و تدوین بودجه است را باید در رأس همه امورات قرار دهند.

اساساً بودجه به اندازه، توان مالی مجموعه و اهداف و محتوی و افق دید مدیران متفاوت است. پس اگر برای آموختن اصولی که هدایتگر ما با ایجاد مسیر روشن، تحلیل و تشخیص درآمد و هزینه و روند عملیات است؛ کمی وقت صرف کنیم، نتایج پرباری به دست می‌آوریم.

لازمه استفاده از این کتاب این است که قبلاً اصول و مفاهیم اصلی حسابداری را دانسته و با طرز تهیه، شکل و محتوای صورت‌های مالی آشنایی حاصل شده باشد. در این کتاب سعی شده است که علاوه بر مفاهیم و پیشینه، انواع بودجه و حوزه‌های مختلف، دولت و سایر استفاده‌کنندگان از بودجه، عملکرد بودجه و نقش‌های مختلف آن در اقتصاد و سایر حوزه‌های مدیریتی، طریقه بودجه‌بندی و سایر موارد که بزار کار مدیران است اشاره شود.

کتاب حاضر برای استفاده اساتیدان و مدیران تألیف شده و برای کسانی که در جاده پرفراز و نشیب علم و پژوهش گام برمی‌دارند مفید است. اما خواندن مطالب این کتاب جهت علاقه‌مندان خصوصاً برای شاغلین ادارات دولتی و نهادهای عمومی و شرکت‌های تعاونی و سایر شرکت‌ها و مؤسسات خصوصی و دانشجویان رشته‌های حسابداری و مدیریت خالی از لطف نیست.

امید است صاحب‌نظران، اساتید، دانشجویان و سایر خوانندگان محترم با راهنمایی‌ها و پیشنهادهای اصلاحی خود، بنده را در ارائه بهتر این اثر در چاپ‌های بعدی یاری رسانند.

محمدجواد موذن

فهرست مطالب

فصل اول: مفهوم، تحول و تعریف بودجه	۱۳
معنی و مفهوم بودجه	۱۵
فلسفه و اهمیت بودجه	۱۵
دولت و بودجه	۱۶
حوزه‌های چهارگانه وظایف دولت	۱۷
تحول بودجه در جهان	۱۸
عوامل مؤثر در تحول	۱۸
دوره‌های تحول	۱۹
۱. دوره اول (دوره کلاسیک)	۱۹
۲. دوره دوم (دوره نئو)	۱۹
مفهوم بودجه	۲۰
رویدادهای مؤثر در تحول بودجه	۲۱
جنگ‌های جهانی اول و دوم	۲۱
بحران اقتصادی سال‌های ۱۹۳۰	۲۲
تاریخ تحول بودجه در ایران	۲۳
دوره اول: قبل از مشروطیت	۲۳
دوره دوم: از مشروطیت تا ۱۳۴۴	۲۳
دوره سوم: ۱۳۴۴ تا ۱۳۸۰	۲۴
دوره چهارم: از ۱۳۸۱ به بعد	۲۴
تعریف بودجه دولتی	۲۵
برنامه	۲۶
دوره معین	۲۷
پیش‌بینی	۲۷
درآمدها و هزینه‌ها	۲۷
عملیات	۲۷
سیاست‌ها و هدف‌ها	۲۸

۲۹	فصل دوم: نقش‌ها و هدف‌ها، انواع و روش‌های بودجه
۳۲	نقش اقتصادی بودجه
۳۲	الف) ثبات اقتصادی
۳۳	ب) رشد اقتصادی
۳۴	نقش اجتماعی بودجه
۳۵	نقش مدیریتی بودجه
۳۷	الف) جهت‌گیری مدیریت به سوی روش‌های مقداری
۳۷	ب) جهت‌گیری بودجه‌بندی به سوی بهبود مدیریت
۳۹	ارتباط بودجه با فرایند مدیریت
۳۹	بودجه ابزار برنامه‌ریزی
۴۰	بودجه ابزار سازماندهی
۴۳	بودجه ابزار هماهنگی
۴۳	بودجه ابزار هدایت
۴۴	بودجه ابزار نظارت
۴۶	پیش‌بینی درآمد
۴۷	منابع درآمد دولت
۴۷	روش‌های پیش‌بینی درآمدها
۴۹	برآورد هزینه
۴۹	انواع بودجه
۴۹	بودجه متداول (سستی)
۴۹	بودجه برنامه‌ای
۵۰	بودجه عملیاتی
۵۰	روش‌های اجرای بودجه‌ریزی عملیاتی
۵۱	روش بررسی زمانی
۵۲	روش تجزیه و تحلیل آماری
۵۲	خلاصه روش‌های هزینه‌یابی
۵۲	تحلیل نسبت‌های بودجه
۵۳	الف) نسبت‌های کلان
۵۳	ب) نسبت‌های درآمدی
۵۴	ج) نسبت‌های هزینه‌ای

۵۷	فصل سوم: کلیات بودجه‌بندی
۵۹	مبانی بودجه‌بندی
۶۰	مقاصد بودجه‌بندی
۶۳	وظایف بودجه‌بندی
۶۴	بودجه جامع
۶۵	بودجه عملیاتی
۶۸	بودجه مالی
۸۷	طرح سود
۸۸	فرآیند بررسی و تجدید نظر در بودجه
۸۹	احمال کنترل از طریق بودجه
۹۱	بودجه‌بندی با سرک ساعی
۹۲	دفاع از بودجه
۹۳	آشنایی با مسئولان جدید نظر در بودجه
۹۴	تمرینات
۱۰۱	فصل چهارم: بودجه تولید و برنامه ریزی طی
۱۰۴	مثال تشریحی برای مدل برنامه‌ریزی مالی
۱۱۶	تجزیه و تحلیل حساسیت
۱۱۹	برنامه‌ریزی مزدوج و مدل‌های حداقل کردن
۱۲۴	مسئله نمونه برنامه‌ریزی خطی
۱۳۱	تمرینات
۱۳۵	فصل پنجم: بودجه‌بندی سرمایه‌ای
۱۳۸	فرآیند بودجه‌بندی سرمایه‌ای
۱۴۱	روش‌های ارزیابی پروژه‌ها
۱۴۱	روش‌های مبتنی بر تنزیل گردش وجوه نقد
۱۴۲	نرخ بازده داخلی
۱۴۷	ارزش فعلی خالص
۱۵۰	شاخص سودآوری
۱۵۱	سایر روش‌های ارزیابی پروژه‌های سرمایه‌گذاری

۱۵۲.....	دوره باز یافت سرمایه
۱۵۳.....	معکوس دوره باز یافت سرمایه
۱۵۴.....	نرخ بازده حسابداری
۱۵۹.....	سهیمیه بندی سرمایه
۱۶۱.....	مالیات بر درآمد و بودجه بندی سرمایه ای
۱۶۴.....	تمرینات
۱۶۷.....	فصل ششم: خطر سنجی
۱۷۰.....	بودجه
۱۷۰.....	تعیین هدف
۱۷۰.....	برنامه ریزی
۱۷۱.....	تهیه بودجه
۱۷۲.....	تصویب بودجه
۱۷۲.....	تجدید نظر در بودجه
۱۸۰.....	بودجه نقدی
۱۸۲.....	موجودی نقدی
۱۸۲.....	مطالبات
۱۸۲.....	موجودی جنسی
۱۸۲.....	دارائی های ثابت
۱۸۲.....	بستانکاران
۱۸۲.....	هزینه های پرداختنی
۱۸۳.....	مالیات پرداختنی
۱۸۳.....	سرمایه
۱۸۳.....	سود
۱۸۵.....	خطر سنجی
۲۰۵.....	منابع
۲۰۵.....	منابع فارسی
۲۰۶.....	منابع لاتین